KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 7 päivänä kesäkuuta 1995,

Italian valtion tuesta Iritecna S.p.A. -yhtiölle

(Ainoastaan italiankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(95/524/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on kehottanut niitä, joita asia koskee, esittämään edellä mainittujen artiklojen määräysten mukaisesti huomautuksensa,

sekä katsoo, että

I

Komissio ilmoitti 23 päivänä elokuuta 1994 päivätyllä kirjeellään Italian hallitukselle 27 päivänä heinäkuuta 1994 tehdystä päätöksestään aloittaa Iritecna S.p.A.:lle (jäljempänä 'Iritecna') annettua tukea koskeva perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely.

Iritecna (nykyisin Iritecna in liquidazione) oli Italian valtion holdingyhtiön IRI:n kokonaan omistama holdingyhtiö, jonka hallussa oli lukuisia eri alojen yhtiöitä, enimmäkseen teollisuuslaitossuunnittelun, konsultointisuunnittelun, moottoritierakentamisen ja ylläpidon, kaupunkien perusrakenteiden ja julkisten rakennusurakoiden, yleisen yhdyskunta- ja perusrakentamisen ja johtamispalveluiden alalta. Yhtiö pääomitettiin lukuisia kertoja vuonna 1991 tapahtuneen perustamisensa jälkeen ja asetettiin lopulta selvitystilaan vuonna 1994. Samanaikaisesti alan rakennemuutoksen yhteydessä perustettiin uusi yhtiö, Fintecna, joka otti tiettyjä toimintoja selvitystilassa olevalta Iritecnalta; IRI varusti Fintecnan uudella peruspääomalla.

Asian alustavan tutkimisen jälkeen komissio totesi käytettävissä olevien tietojen perusteella, että kyseisiin pääomaavustuksiin voi sisältyä perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaista valtion tukea. Lisäksi komissio katsoi, että näitä toimia ei voida pitää yhteismarkkinoille tai ETA-sopimuksen toimintaan soveltuvina. Sen vuoksi se päätti aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn ja kehotti Italian hallitusta esittämään huomautuksensa ja antamaan samalla tietoja rakennemuutoksen vaiheista. Komission päätös julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, jossa muita jäsenvaltioita ja kolmansia kehottiin esittämään huomautuksensa ([1]).

Ensimmäisen, 23 päivänä syyskuuta 1994 komission ja yhtiön edustajien välillä pidetyn kokouksen jälkeen Italian hallitus esitti virallisesti huomautuksensa 21 päivänä joulukuuta 1994 päivätyllä kirjeellä, jossa annettiin komission pyytämät lisätiedot Iritecnan rakennemuutossuunnitelmasta.

Kokouksia pidettiin edelleen IRI:n ja Iritecnan edustajien kanssa 15 päivänä maaliskuuta 1995 ja 7 päivänä huhtikuuta 1995. Näissä kokouksissa komissiolla oli tilaisuus selkeyttää jo saatuihin tietoihin sisältyviä tiettyjä näkökohtia ja pyytää lisäselvityksiä ja lisätietoja.

Italian hallitus lähetti komissiolle uuden, 5 päivänä toukokuuta 1995 päivätyn, kaikki aiemmin puuttuneet tiedot sisältävän kirjeen.

([1]) Ilmoitus muille jäsenvaltioille ja osapuolille, joita asia koskee, julkaistu EYVL:ssä N:o C 328, 25.11.1994, s. 2.

Iritecna kuuluu niiden yhtiöiden ryhmittymään, joiden velkajärjestelyn etenemistä seurataan aina vuoden 1996 loppuun asti Italian hallituksen ja komission välillä heinäkuussa 1993 tehdyn tiettyjä italialaisia julkisia yhtiöitä koskevan sopimuksen (1) mukaisesti. Tässä sopimuksessa varaudutaan kuitenkin siihen, että jos kyseessä on toimia, joihin todennäköisesti kuuluu valtion tukea, niiden yksilöllisessä kohtelussa noudatetaan yhteisön sääntöjä valtion tuesta.

II

Komissio ei vastaanottanut kolmansien huomautuksia menettelyn aikana.

Italian hallitus vastasi komissiolle virallisesti kahdella edellä mainitulla kirjeellä. Lisäksi komissiolle annettiin joitakin selvittäviä tietoja yhtiön edustajien kanssa pidetyn kolmen kokouksen yhteydessä. Nämä vastaukset sisälsivät joukon huomioita, joiden tarkoituksena oli osoittaa teollisuuden näkökulmasta IRI:n osallistumisen järkevyys tytäryhtiönsä Iritecnan rakennemuutoksen ja toiminnan jatkumisen rahoittamiseen.

Vastauksissa korostettiin sitä, että Iritecnalle sen perustamisen jälkeen vuonna 1991 tehdyt useat pääomitukset tapahtuivat IRI:n sisäisin varoin (valtio ei ole välittömästi antanut suoraa rahoitusta) ja että pitkän aikavälin tavoitteena oli turvata IRI:n mukanaolo sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla erityisen vaikeassa tilanteessa olevalla tuotannonalalla. Tämä voisi tapahtua yhtiön uudelleenjärjestämisen ja markkina-aseman muutoksen avulla sopeuttamalla se muuttuviin kilpailuolosuhteisiin.

Tätä taustaa vasten Italian hallitus päätti 30 päivänä joulukuuta 1992, että IRI:n olisi laadittava Iritecnaa varten rakennemuutossuunnitelma sen liiketoiminnallisesti epäviisaiden toimintojen hylkäämiseksi ja lopettamiseksi sekä uuden holdingyhtiön perustamiseksi jatkamaan sen keskeisiä toimintoja. Viimeksi mainitun tulisi järjestäytyä samankaltaisten yhtiöiden alaryhmiin mahdollisimman suurten tuottojen varmistamiseksi ja kumppanien ja/tai ostajien etsimiseksi. Tämä toimenpide palveli muiden päämäärien lisäksi tarvetta supistaa IRI:n kannettavana oleva taloudellinen taakka mahdollisimman pieneksi. Yhtäkkinen ja täydellinen koko ryhmittymän selvitystilaan asettaminen olisi aiheuttanut osakkeenomistajille paljon suuremman menetyksen alasajettavien omaisuusarvojen, erityisesti kesken olevien urakoiden yleisen arvonalennuksen vuoksi.

(1) Ks. komission ilmoitus valtion tuesta EFIM:lle, liite 3, EYVL N:o C 349, 29.12.1993, s. 2.

Tämän päätöksen mukaisesti Iritecna asetettiin selvitystilaan ja perustettiin uusi IRI:n sataprosenttisesti pääomittama rahoituksellinen holdingyhtiö Fintecna, jonka tehtäväksi tuli vastata perusteiltaan terveiden toimintojen rakennemuutoksesta ja myöhemmästä yksityistämisestä.

Tämä vaihe on nyt meneillään ja tuo mukanaan huomattavia henkilökuntaleikkauksia sekä useiden toimintojen lakkauttamisia. Fintecnan luovuttamista omaisuusarvoista ja yhtiöistä saatavilla tuloilla on tarkoitus korvata IRI:lle osa Iritecnan selvitystilasta koituvista kuluista.

Italian viranomaiset esittivät lopuksi, että koska Iritecna oli asetettu selvitystilaan, IRI:n pääoma-avustusten tarkoituksena on pelkästään kattaa selvitystilasta johtuvat menetykset, eivätkä ne sen vuoksi vääristä kilpailua.

Yksityiskohtainen rakennemuutossuunnitelma, johon sisältyi yhteenveto ulkopuolisista yhtiön asioihin puuttumisista ennen Iritecnan helmikuussa 1994 alkanutta selvitystilaa ja selvitys Iritecnan selvitystilan ja Fintecnan ajanmukaistamisen sekä yksityistämisen vuoksi toteutettavista sijoituksista ja toimenpiteistä, toimitettiin virallisesti komissiolle edellä mainittujen kirjeiden osana.

Toimitettuihin tietoihin sisältyi myös tieto tuen kokonaismäärästä, joka muuttaa komission menettelyn aloittamisesta tekemässä päätöksessä ollutta määrää. Viimeksi mainittuun lukuun sisältyi 1 090 miljardia liiraa (590 miljoonaa ecua) IRI:n pääoma-avustuksina vuosilta 1991—1993, 602 miljardia liiraa (325 miljoonaa ecua) velkojen anteeksiantona vuodelta 1993 ja 3 400 miljardia liiraa (1 840 miljoonaa ecua) odotettavissa olevina selvitystilasta koituvina tappioina. On selvitetty, että 602 miljardin liiran velkojen anteeksianto sisältyi jo odotettuihin selvitystilatappioihin. Sen vuoksi tämä rahasumma on jätettävä pois tuen määrästä, joka on nyt kaikkiaan 4 490 miljardia liiraa (2 430 miljoonaa ecua).

III

1. Rakennemuutos ennen selvitystilaa

Vuosina 1991—1993 toteutettiin ryhmittymän rakenteen ja järjestelmän uudistamiseksi useita toimenpiteitä, joista aiheutuneet tappiot katettiin pääoma-avustuksin. Niihin kuului luopumisia joistakin tytäryhtiöistä tai niiden sulkemisia ja selvitystilaan asettamisia niiden huonon tuloksen vuoksi, mihin liittyi merkittävää henkilökunnan määrän vähentämistä. Ryhmän tasolla kyseiset vähennykset koskivat 2 712:ta henkilöä (−11 %). Jos tarkastellaan vain rakennemuutoksen kohteena olevia alalohkoja (toisin sanoen ilman moottoritiealaa), vähennys on huomattavasti suurempi, 3 172 työntekijää (−22 %). Lisätietoja henkilöstömäärän kehityksestä annetaan seuraavissa kohdissa.

IRI:n Iritecnalle vuosina 1991—1993 antamat 1 090 miljardin liiran pääoma-avustukset käytettiin kattamaan pääasiassa edellä mainittujen kaltaisia selvitystilasta ja toiminnan lopettamisesta johtuvia tappioita. Kyseessä olivat erityisesti seuraavat yhtiöt:

(miljardia liiraa)

Morteo ja Morteo Construzioni (teräs- ja teollisuustuotanto)	382
Italsanità (mielenterveyshuollon perusrakenteiden totetuttaminen ja niiden huolto)	219
Italcontractors (mekaanisen rakennusalan palvelut)	177
CMF Sud (mekaaninen suunnittelu ja valmistus) (1)	174
SICIT (rakennusalan esivalmisteet)	59

(1) Komissio hyväksyi tämän ja muut tuet CMF Sudille (selvitystilassa) ja sen seuraajalle CMF:lle EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella yhteismarkkinoille soveltuvina 15 päivänä maaliskuuta 1995 tehdyllä lopullisella päätöksellään, joka päätti vuonna 1992 aloitetun EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn.

Iritecna maksoi tältä ajalta myös vähentyvän henkilöstön lisäpalkat, noin 49 miljardia liiraa.

Samaan aikaan asetettiin selvitystilaan muita yhtiöitä, muiden muassa Nuova Mecfond (teollisuuspuristimia), Nuova Saip (teräksen valmistusta), Forus (maatilakiinteistöjä), FMI (työkaluja), Ifagraria (maatalouslaitokset).

2. Fintecnan rakennemuutossuunnitelma ja Iritecnan selvitystilasuunnitelma

Suunnitelman mukaisesti selvitystilassa olevan Iritecnan seuraaja Fintecna on ottanut siltä haltuunsa sen lopulta yksityistettävät toiminnot, jotka on jaettu neljään liiketoiminnan alaan: moottoritiet, teollisuuslaitossuunnittelu, yhdyskuntarakentaminen ja perusrakenteet sekä konsultointisuunnittelu. Myös IRI:n 40 prosentin osakkuus lentoasemapalveluyhtiössä Aeroporti di Roma siirtyi Fintecnalle yksityistämistä varten.

IRI on myöntänyt Fintecnalle aluksi 1 500 miljardia liiraa (810 miljoonaa ecua) hallinnollisten aloituskustannusten rahoittamiseksi (150 miljardia) ja mainittujen osakkuuksien ostamiseksi ja uudelleen järjestämiseksi (1 350 miljardia).

Riippumattomat asiantuntijat, kuten italialaiset ja kansainväliset liikepankit tai rahoituslaitokset, ovat arvioineet kaikki nämä osakkuudet siirtohinnan määrittelemistä varten. Niiden yhteinen arvo kohosi 1 653 miljardiin liiraan (895 miljoonaa ecua). Tämä sama arvo on arviona niiden lopullisesta yksityistämishinnasta, joka auttaa osittain korvaamaan Iritecnan selvitystilasta IRI:lle koituvia kuluja.

Moottoritiealan terveet toiminnot ja omistusosuus Aeroporti di Romassa on yksinkertaisesti siirretty sellaisenaan Iritecnalta Fintecnalle, koska ne eivät tarvinneet erityistä rakennemuutosta. Muilla liiketoiminnan aloilla siirtoihin liittyi niiden rakenteen ja järjestelmän huomattavaa uudistamista pääasiassa valikoimalla erilleen terveet ja tuottavat omaisuusarvot samalla kuin tappiolliset jätettiin Iritecnaan selvitysmenettelyä varten. Nimenomaisen toiminta-alansa, palvelujen ja työvaltaisten toimintojen tarjoamisen vuoksi Iritecnalla ei ole suuria teknisluonteisia omaisuusinvestointeja, minkä vuoksi rakennemuutoskustannukset aiheutuvat suurimmaksi osaksi aineettomien hyödykkeiden ja rahoitus- ja vaihto-omaisuuden poistamisista sekä henkilökunnan irtisanomisista. Selvitysmenettelyä seuraa kaikkien niiden omaisuusarvojen myynti, joille löydetään ostaja, ja sellaisten poistaminen, jotka eivät ole myytävissä, jotta tuotot saataisiin mahdollisimman suuriksi ja mahdollisimman suuri osuus veloista voitaisiin maksaa. Kaikki Iritecnaan jäävät tytäryhtiöt ovat sen vuoksi markkinoilla myynnissä kokonaisina tai osina ja kaikki ne, joita ei saada myydyksi, päätyvät lakkautettaviksi. Iritecnan selvitysmenettely on rakennemuutoksen tärkein osa, ja sen vuoksi vain vähäinen osuus rakennemuutoksesta jää Fintecnan suoritettavaksi ja rahoitettavaksi. Erityisesti yhdyskuntarakentamisen ja perusrakenteiden liiketoiminta-alue vaatii lisätoimia, kun taas muut liiketoiminta-alueet — nimittäin konsultointisuunnittelu sekä teollisuussuunnittelu ja -rakentaminen — toimivat nyt täysipainoisesti Fintecnan omistuksessa ja Iritecnan selvitysmiehet hoitavat oleelliset sulkemis- ja selvitystilamenettelyt. Seuraavaksi kuvataan rakennemuutossuunnitelmaan sisältyvä mainittujen neljän liiketoiminta-alueen kehittäminen.

3. Moottoritiet

Kuten edellä on esitetty, tällä tuotannonalalla ei ole tarkoitus tehdä suuria rakennemuutosjärjestelyjä, myöskään tukea ei ole myönnetty eikä suunniteltu myönnettäväksi. Se on suurin (noin 43 prosenttia Iritecnan liikevaihdosta vuonna 1993) Iritecnan tuottava lohko, ja siihen kuuluu joukko Autostrade S.p.A:n alaisuudessa olevia yhtiöitä. Tällä yhtiöllä on yleinen käyttöoikeussopimus (una concessione publica) useiden Italian moottoriteiden rakentamiseksi, ylläpitämiseksi ja huoltamiseksi. Muita merkittäviä saman lohkon yhtiöitä ovat Autostrade international, Autostrade finance ja Pavimental.

Lohko tuottaa voittoa, ja sen toiminta on pääasiassa Iritecnasta riippumatonta. Autostraden osakepääoma on osittain vaihdettavissa osakemarkkinoilla, ja yhtiö on suunniteltu

yksityistettäväksi kokonaan. Se on yksi IRI:n ja Italian hallituksen suurista yksityistämishankkeista, joka toteutuu heti kun tietyt oikeudelliset säännökset ja hallinnolliset määräykset on annettu avointen kysymysten ratkaisemiseksi:

— yleisen käyttöoikeussopimuksen voimassaoloajan pidentäminen vuodesta 2018 vuoteen 2033 saakka

— moottoritiemaksujen määräytymismekanismin määrittely

— julkisten palvelujen säätelystä vastaavan viranomaisen perustaminen.

4. Teollisuuslaitossuunnittelu

Toiminta keskittyy Italimpianti-yhtiöön, joka on aikaisemmin ollut tämän tuotannonalan tärkeimpiä yhtiöitä Italiassa. Sen tilanne on huonontunut viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana markkinoiden avaamisen ja määrärahojen leikkauksista sekä lahjontatutkimuksista johtuvan Italian julkishallinnon säännöllisesti tekemien urakkasopimusten määrän vähenemisen vuoksi.

Italimpianti on yhdistetty Iritecnaan vuonna 1991. "Uusi" Italimpianti on nyt luotu, ja se on saanut Iritecnalta henkilökuntaa ja kannattavat omaisuusarvot, jotka koostuvat joistakin keskeneräisistä sopimuksista ja tarjouksista sekä osuuksista tiettyihin yhtiöihin (Innse, Innse Engineering, Tagliaferri, Nitco, Italimpianti Deutschland, Italimpianti of America, Castalia).

"Uusi" Italimpianti keskittää toimintansa kolmelle liiketoiminta-alueelle, metallialan tehdaslaitoksiin, ympäristöön (uusiokäyttö ja teollisuusjäte) ja teollisuuslaitoskoneisiin. Näillä liiketoiminta-alueilla yhtiöllä on suuri määrä voimassa olevia sopimuksia. Kuitenkin suuri osa entisestä liiketoiminnasta jää selvitystilassa olevaan Iritecnaan, muun muassa perusrakenteiden liiketoimintayksikkö ja lukuisia sivutoimintoja, kuten työkalu- ja puristintuotanto, teräksen valmistus sekä teollisuuslaitosten ylläpito. Samoin jotkut pitemmälle edistyneet sopimukset, joihin liittyy hyvin epävarmoja erääntyneitä saatavia taloudellisissa vaikeuksissa olevilta asiakkailta kuten Venäjältä, Brasiliasta ja Iranista, on jätetty Iritecnaan. Tähän liittyvän ryhmittymän yhtiöt ovat mukana selvitystilamenettelyssä (Mgs, Italimpianti Sud, CMF [1]).

Rakennemuutokseen liittyvä henkilökunnan vähentyminen tällä tuotannonalalla on huomattavaa ja on koskenut yli 50:tä prosenttia työvoimasta vuoden 1991 jälkeen. Vuodesta 1991 vuoteen 1993 noin 500 työntekijää on sanottu irti (2 600:sta), ja vuonna 1994 jätettiin edelleen 800 henkilöä siirtämättä Fintecnaan, ja he jäävät selvitystilamenettelyn piiriin. Liikevaihto on arvioitu 900 miljardiksi liiraksi, joka on noin 45 prosenttia vähemmän kuin vuonna 1992.

Italimpianti on pantu myyntiin kesäkuussa 1994, ja siihen liittyvät toimet ovat nyt edistyneet niin, että niiden arvioidaan olevan loppuun suoritettuja vuoden 1995 puoliväliin mennessä.

5. Konsultointisuunnittelu

Tämä tuotannon ala koostuu useista yhtiöistä, joiden tehtävänä on ulkopuolisten tai muiden ryhmään kuuluvien yhtiöiden saamien urakoiden tekninen suunnittelu, pääasiassa yhdyskuntarakentamiseen, tienrakennukseen ja perusrakenteiden rakentamiseen liittyvänä. Muutama yhtiö (Bonifica, Svei, Italeco, Sotecni) on jätetty Iritecnaan selvitystilamenettelyä varten. Muita on järkeistetty, sulautettu kahteen eri yhtiöön ja lopuksi siirretty Fintecnaan. Kyseiset kaksi yhtiötä ovat Servizi Tecnici (julkisten rakennusohjelmien avustaminen yleisen käyttöoikeussopimuksen nojalla) ja Spea (tekninen suunnittelu moottoritiealalla). Erityisen toiminta-alansa vuoksi Servizi Tecnici supistaa toimintaansa edelleen ja lopettaa sitä meneillään olevien urakoiden valmistuttua. Spean yksityistäminen on sidoksissa Autostraden yksityistämiseen niiden toimintojen välillä olevien yhteyksien vuoksi.

Näiden kahden yhtiön liikevaihdoksi vuonna 1995 on ennustettu 585 miljardia liiraa, 30 prosenttia vähemmän kuin vuosina 1992 ja 1993. Henkilökuntaa supistetaan 25 prosentilla noin 700 henkilöön. Supistukset ovat kuitenkin paljon huomattavammat, jos otetaan huomioon Iritecnaan jätetyt yhtiöt, jotka hylätään tai lakkautetaan. Kokonaisuudessaan tämä tuotannonala supistuu 55 prosenttia liikevaihdon ja 65 prosenttia henkilökunnan osalta.

6. Yhdyskuntarakentaminen

Tämä on ollut kaikkein epäyhtenäisin ja teollisuussuunnittelun ohella eniten tappiota tuottanut Iritecnan tuotannon ala. Siihen kuuluu useita yhtiöitä, jotka toimivat monilla aloilla ja eri tarkoituksessa. Monet toimivat yleisen käyttöoikeussopimuksen nojalla tai hyödyntäen julkishallinnon säännöllisiä urakkasopimuksia.

Suunnitelman tarkoituksena on jättää suurin osa näistä yhtiöistä (Varboli, Isa, Mantelli, Estero, Cidonio, Panedile, Solius, Sevi, Mededil, Sotea, Infratecna, Idrotecna, Sistemi Urbani, Ponteggi Dalmine, Italinpa, Tono, Svei, Valim, Palacio Italia) Iritecnaan ja selvitystilamenettelyyn.

Fintecnaan siirretyt yhtiöt ovat Metroroma, Italstrade ja Condotte. Ne joutuvat käymään läpi perusteellisen rakennemuutoksen elinkelpoisuutensa palauttamiseksi ja yksityistämisen mahdollistamiseksi, erityisesti Italstrade ja Condotte, jotka ovat saaneet suuria tukia viime vuosina.

[1] Iritecnan selvitystilamenettelyn edetessä Coinfra, tätä tarkoitusta varten perustettu ja Fintecnan omistama yhtiö, ottaa hoitaakseen pelkästään alun perin CMF:lle kuuluneet toiminnot Tanskan Ison-Beltin sillan rakentamisen loppuun saattamiseksi. Loput CMF:stä jää selvitystilaan.

Niiden toiminnot keskitetään yhdyskunnan perusrakenteiden alalle (patoihin, teihin, rautateihin — Italstrade on osallisena yhtymässä TAV — Treno Alto Velocita), missä niillä on jo huomattava määrä voimassa olevia sopimuksia, samalla kun rakennussuunnitteluun ja rakentamiseen liittyvistä toiminnoista luovutaan kokonaan. Samoin luovutaan useista pienistä tähän tuotannonalaan liittyvistä liiketoiminnoista, kuten rakennusten esivalmisteiden tuottamisesta ja maatalousyksiköiden hoidosta. Tämän vuoksi vakituisten työntekijöiden määrästä on vähennetty 466 henkilöä (−46 %) vuodesta 1992 vuoteen 1995 ja liikevaihtoa noin 40 prosenttia (1 500 miljardiin liiraan) vuonna 1995.

Rakennemuutoksen läpikäyneiden yhtiöiden myyntitoimet on jo aloitettu, kumppaneita tai ostajia etsitään.

7. Muut yhtiöt/Osakkuudet

7.1 Aeroporti di Roma:

Fintecnalla on 40 prosentin osakkuus tässä voittoa tuottavassa suuressa yhtiössä, joka tarjoaa palveluja Rooman lentoasemalle. Tämän yhtiön yksityistäminen, jota edellytetään sekä Iritecnan rakennemuutossuunnitelmassa että Italian hallituksen laatimassa yleisessä yksityistämissuunnitelmassa, riippuu tiettyjen lain tasoisten säännösten sekä hallinnollisten määräysten hyväksymisestä (samaan tapaan kuin Autostraden tapauksessa), nimittäin:

— IRI:n velvoitteen poistaminen omistaa yhtiön osakeenemmistö

— osuuksien vapaalle myynnille asetetun rajoituksen poistaminen, joka on nyt määritelty 8 prosentiksi osakepääomasta

— julkisten palvelujen säätelystä vastaavan viranomaisen perustaminen.

7.2 Stretto di Messina:

Tämä yhtiö, joka työskentelee yleisen käyttöoikeussopimuksen nojalla Sisilian ja Kalabrian välisen tie- ja rautatieyhteyden alustavan tutkimisen ja yleisen suunnittelun parissa, on tehtävänsä lopettamisvaiheessa ja odottaa hankkeensa hyväksymistä. Se on jätetty Iritecnaan, joten se tullaan myymään tai lakkauttamaan selvitystilamenettelyn aikana.

7.3 Italsanità:

Italsanitá perustettiin vuonna 1988 toimimaan mielenterveyshuollon perusrakenteiden edistämiseksi, niiden suunnittelemiseksi, toteuttamiseksi ja johtamiseksi. Vuonna 1990 se toimi vain suunnitelmien edistämiseksi ja pyrki saamaan julkishallinnolta toimeksiantoja. Joidenkin vuonna 1990 toteutettujen epäselvien ja epäonnistuneiden toimien jälkeen, joiden tarkoituksena oli vuokrata kiinteistöjä muutosrakentamista varten hoitokotien perustamiseksi, yhtiö asetettiin selvitystilaan vuonna 1992 ja joukko siviilioikeudellisia ja rikoskanteita — monet niistä yhä käsittelemättä — nostettiin vastuukysymysten ja vahingonkorvausten selvittämiseksi. Yhtiö ei ole koskaan aloittanut toimintaansa markkinoilla, ja sen ainoana tehtävänä on hoitaa oikeudellisia asioita. Joitakin huomattavia vastuita odotetaan vielä syntyvän Iritecnan kannettavaksi, mikä saattaa kasvattaa selvitysmenettelyn lopullisia kuluja. Tällaisia määriä ei ole laskettu mukaan rakennemuutoksen rahoitussuunnitelmaan, eivätkä ne sisälly selvitystilan 3 400 miljardin liiran kokonaiskuluihin (ks. jäljempänä 11 kohta).

8. Yhteenveto rakennemuutoksen aiheuttamasta Iritecnan supistumisesta

Ottaen huomioon Iritecnan toiminnan laadun, joka on enimmäkseen palvelujen tarjoamista ja työvaltaisia toimintoja ilman kiinteitä investointeja, tuotantokyvyn tarkka määrittely yhtiön koon mittarina on vaikeaa. Teollista tuotantoa harjoittavissa yhtiöissä tuotantokyky riippuu suureksi osaksi laitteiston teknisen suorituskyvyn hyväksikäytöstä. Iritecnan tuotantokyky perustuu muihin tekijöihin, ja sen vuoksi tuen markkinoita vääristävä vaikutus ja seuraukset mahdollisille vastapuolille eivät ole arvioitavissa tällaisilla perusteilla. Työvoiman määrä on kuitenkin suoraan suhteessa yhtiön tuotantoon ja sen markkinaosuuteen. Sen vuoksi on hyödyllistä tutkia henkilöstön ja liikevaihdon kehitystä yhtiön kilpailuaseman muuttumisen arvioimiseksi markkinoilla ennen rakennemuutosta ja sen jälkeen. Tässä suhteessa on myös tärkeää ottaa huomioon kokonaisten yhtiöiden lakkauttamisista johtuva hylättyjen toimintojen huomattava määrä.

Italian viranomaisia pyydettiin sen vuoksi toimittamaan henkilöstöä ja liikevaihtoa koskevat yksityiskohtaiset luvut koko rakennemuutoksen ajalta.

9. Henkilöstön vähentäminen

Italian viranomaiset ovat toimittaneet asiakirjan, jossa on yhteenveto yhtymän työvoiman kehityksestä vuodesta 1990 vuoteen 1994. On muistettava, että Iritecna perustettiin vuonna 1991 sulauttamalla yhteen kaksi aikaisempaa IRI:n tytäryhtiötä, Italimpianti ja Italstat. Tervehdyttäminen ja henkilöstön vähentäminen oli kuitenkin aloitettu jo aikaisemmin. Sen vuoksi näiden kahden yritysalaryhmittymän Iritecnan kanssa vertailukelpoiset luvut on otettu huomioon vuodelta 1990.

Tänä ajanjaksona on irtisanottu 5 426 työntekijää. Tämä edustaa 21:tä prosenttia 31 päivänä joulukuuta 1990 olleesta työvoiman määrästä (25 298 henkilöä). Koska tuki ja rakennemuutos eivät kuitenkaan koske moottoritiealaa, joka on ryhmittymän suurin, ja koska kyseinen ala on kohtalaisen erillään muista (samoin kuin Aeroporti di Roma), se otetaan pois laskelmista lukujen saamiseksi käynnissä olleen ja edelleen jatkuvan rakennemuutoksen osalta edustavammiksi. Itse asiassa tällä tavalla vähennyksestä tulee paljon huomattavampi (–33 % 15 214 henkilöstä [1]).

Lisäksi 2 863 henkilöä (–19 %) on poistunut ryhmittymästä yritysten tai toimintojen kolmansille myynnin vuoksi. Yleisesti ryhmittymän henkilöstö (moottoritiealaa lukuun ottamatta) on vähentynyt 52 prosentilla 7 297 henkilöön 31 päivänä joulukuuta 1994. Lisäksi tästä määrästä 575 kuuluu Casse Integrazione Guadagniin (palkkakorvausrahastoon) tai on oikeutettu vastaavanlaisiin avustuksiin; he ovat toisin sanoen vailla työtä.

On myös huomattava, että vähennykset ovat kohdistuneet enemmän tekniseen kuin hallinnolliseen henkilöstöön. Jos ryhmittymään kuuluvat, vielä 31 päivänä joulukuuta 1994 toiminnassa olevat yhtiöt otetaan huomioon, nähdään, että teknistä henkilöstöä on 31 päivänä joulukuuta 1994 71 prosenttia koko henkilöstöstä, kun sitä 31 päivänä joulukuuta 1990 oli 77 prosenttia.

Selvitystilassa olevaan Iritecnaan jääneiden yhtiöiden osalta tähän saakka tapahtuneet vähennykset ovat olleet huomattavia, ja 31 päivänä joulukuuta 1994 jäljellä oleva henkilöstö jättää ryhmittymän lähivuosina selvitysmenettelyn edetessä. Seuraavassa taulukossa on yhteenveto Iritecna selvitystilassa -ryhmittymään kuuluvien vielä toimivien yhtiöiden luvuista:

(miljardia liiraa)

	1990	1994	Δ	Δ %
Bonifica	659	450	– 209	– 31
Idrotecna	224	75	– 149	– 66
Garboli-Rep	1 087	505	– 582	– 54
Ponteggi Dalmine	468	343	– 125	– 27
Panedile	304	134	– 170	– 56
CMF/CMF Sud [1]	542	409	– 133	– 25
Italeco	291	228	– 63	– 22
Muut	448	281	– 167	– 37
Yhteensä	3 872	2 425	– 1 447	– 37

[1] Ks. III osan 1 kohdan taulukon alaviitettä.

[1] Jo selvitystilassa olevien yhtiöiden palveluksessa edelleen oleva henkilöstö on sisällytetty vähennysten määrään.

Fintecnaan siirrettyjen yhtiöiden osalta (vain teollinen tuotannonala, ilman moottoritiealaa) niiden rakennemuutos jaksolla 1990—1994 on aiheuttanut työvoiman vähennyksen 3 081 henkilöllä (–38 %), kuten seuraavasta taulukosta ilmenee:

(miljardia liiraa)

	1990	1994	Δ	Δ %
Italimpianti (arvio)	2 000	556	– 1 444	– 72
Condotte	1 738	1 033	– 705	– 40
Italstrade	1 447	866	– 581	– 40
Pavimental	717	570	– 147	– 20
Innse + Innse Eng.	479	442	– 37	– 8
Servizi Tecnici	544	476	– 68	– 12
Spea	497	397	– 100	– 20
Muut	405	406	+ 1	0
Yhteensä	7 827	4 746	– 3 081	– 39

Yhtiöissä Italstrade ja Condotte on odotettavissa lisävähennyksiä vuonna 1995 ennen niiden myytäväksi laittamista (noin 200 työntekijää kuuluu jo C.I.G:hen, palkkakorvausrahastoon). Service Tecnicin odotetaan samoin asteittain vähentävän henkilöstöään lähivuosina toimintansa alasajon vuoksi.

Selvitystila-/rakennemuutosmenettelyn lopussa koko ryhmittymän teollisen tuotannonalan määrä tulee henkilöstön osalta vähenemään noin 70 prosenttia, mikä merkitsee kaikkiaan noin 4 500:aa henkilöä.

Lisäksi korostetaan näyttönä Fintecnan pienentyneestä merkityksestä alan markkinoilla sitä, että paikkojen määrä, joissa yhtiöt toimivat voimassa olevien sopimusten puitteissa, on vähentynyt kyseisenä aikana 25 prosenttia. Samantapainen vähentyminen (–20 %, kaikki asetettu selvitystilaan) on tapahtunut niiden yhteistyöyritysten määrässä, joissa Iritecna/Fintecna ovat mukana, kuten yleisesti on tapana hankittaessa ja suoritettaessa suunnittelu- ja rakennusurakoita.

10. Liikevaihdon supistuminen

Italian viranomaisten toimittamat asiakirjat sisältävät erittelyn liikevaihdon kehityksestä vuosina 1991—1994 jaoteltuna selvitystilassa olevaan Iritecnaan nykyisin kuuluviin yhtiöihin ja Fintecnaan kuuluviin. Nämä tiedot ilmenevät seuraavasta taulukosta.

Iritecna in liquidazione

(liikevaihto, miljardia liiraa)

	1991	1994	Δ	Δ %
Edelleen toimivat yritykset:				
Bonifica	200	93	– 107	– 54
Cidonio	35	14	– 21	– 60
CMF	0	73	73	
Carboli-Rep	504	240	– 264	– 52
Idrotecna	20	18	– 2	– 10
Italeco	93	29	– 64	– 69
Italimpianti Int.	82	116	34	+ 41
Italinpa	13	12	– 1	– 8
Mantelli Estero	46	14	– 32	– 70
Panedile	8	10	2	+ 25
Ponteggi Dalmine	127	71	– 56	– 44
Sistemi Urbani	8	7	– 1	– 13
Sogea	12	12	0	0
Sotea	10	0	– 10	– 100
Stretto di Messina	12	6	– 6	– 50
SVEI	87	35	– 52	– 60
Välisumma	1 257	750	– 507	– 40
Selvitystilassa olevat yhtiöt:				
CMF Sud	64	7	– 57	– 89
FMI	9	5	– 4	– 44
Forus	—	0	0	0
Idrovie	—	—	0	0
Infratecna	139	58	– 81	– 58
Italimpianti Sud	22	20	– 2	– 10
Italispaca	30	1	– 29	– 97
Italsanità	34	30	– 4	– 12
Mededil	109	64	– 45	– 41
Morteo	105	7	– 98	– 93
Morteo Costruz.	14	0	– 14	– 100
Nuova Mecfond	38	7	– 31	– 82
Nuova SAIP	31	3	– 28	– 90
SEBI	2	1	– 1	– 50
SICIT	23	1	– 22	– 96
Välisumma	620	204	– 416	– 67
Iritecna yhteensä	1 877	954	– 923	– 49

Fintecna

(vain teollinen tuotannonala)

(liikevaihto, miljardia liiraa)

	1991	1994	Δ	Δ %
Castalia	158	90	– 68	– 43
Innse	75	39	– 36	– 48
Innse Eng.	218	71	– 147	– 67
Tagliaferri	30	19	– 11	– 37
Nitco	27	15	– 12	– 44
Condotte	441	445	4	+ 1
Metroroma	40	81	41	+ 103
Italstrade	556	245	– 311	– 56
Servizi Tecnici (ent. Edilpro)	784	491	293	– 37
Autostrade Int.	0	2	2	
Pavimental	183	196	13	+ 7
SPEA	102	62	– 40	– 39
Sovis	2	2	0	0
Italimpianti (1)	2 458	966	– 1 492	– 61
Fintecna yhteensä	5 074	2 724	– 2 350	– 46
Iritecna + Fintecna yht.	6 951	3 678	(3 273)	– 47

(1) Huomautus: 91 = "vanha" Italimpianti + Italstat; 94 = "uusi" Italimpianti + Iritecna selvitystilassa.

Ryhmittymän liikevaihto kaikkiaan (Iritecna + Fintecna moottoritiealaa lukuun ottamatta) on vähentynyt 47 prosenttia tarkasteltavana aikana.

Tiedoista käy ilmi, että Iritecnan jo selvitystilaan asetettujen yhtiöiden tuotanto vuonna 1994 (204 miljardia liiraa) on seurausta niiden toiminnan alasajosta. Se tulee vähenemään entisestään ja häviämään lähes olemattomiin selvitystilamenettelyn aikana.

Selvitystila-/rakennemuutosmenettelyn loppuun mennessä koko ryhmittymän teollisen tuotannonalan liikevaihdon suuruus pienenee noin 60 prosenttia ja jää noin 2 800 miljardiin liiraan.

11. Selvitystilamenettelystä koituvat tappiot

Suunnitelmassa ennustetaan Iritecnan selvitystilan kokonaistappioiksi 3 400 miljardia liiraa ottaen huomioon Fintecnan täydellisestä yksityistämisestä saatavat tuotot. Kyseiset luvut saadaan seuraavasta taulukosta, jossa on yhteenveto selvitystilaan liittyvistä pääomavirroista:

Iritecna-ryhmän velat yhteensä 1.1.1994 (yhdistettynä)		(10 954)
Fintecnaan siirretyt velat		5 659
Fintecnalle myydyt yhtiöt		1 653
Odotetut tuotot omaisuuden myynnistä Iritecnalle		1 490
joista: — osaomistuksia	346	
— muuta netto-omaisuutta	1 144	
Selvitystilasta aiheutuvat kulut		(949)
joista: — Iritecna	(710)	
— muut selvitystilassa olevat yhtiöt	(236)	
Välisumma: — IRI:n vastattavat velat		(3 098)
— Pääomansiirto Fintecnalle		(1 500)
— Odotetut tuotot Fintecnan yksityistämisestä		1 653
— IRI:n rahoituskulut		(455)
Selvitystilan kulut yhteensä		(3 400)

Huomautuksia: 1. Vuodesta 1995 alkaen IRI rahoittaa suoraan Iritecnan selvitystilaa ja vastaa siihen liittyvistä korkokuluista. Vuonna 1994 selvitystilaan kuuluvat korkokulut maksoi Iritecna; ne sisältyvät selvitystilasta aiheutuneisiin kuluihin.

2. IRI:n vastattavat velat (3 098 miljardia liiraa) sisältävät 602 miljardin liiran velkojen anteeksiannon vuodelta 1993.

Edellä oleva taulukko on saatettu ajan tasalle mahdollisimman paikkansapitävän arvion perusteella Iritecnan taloudellisesta asemasta 31 päivänä joulukuuta 1994 yhdessä meneillään olevasta selvitystilamenettelystä vielä koituvia kuluja koskevien ennusteiden kanssa. Mahdollisia ylimääräisiä vastuita kesken olevista oikeudenkäynneistä Italsanità-yhtiötä vastaan ei ole otettu huomioon, koska tämä yhtiö ei ole koskaan aloittanutkaan liiketoimintaa.

On huomattava, että Iritecnan omaisuuden odotetut myyntituotot on arvioitu varovasti uusien selvitystilassa olevia yhtiöitä koskevien Italian arvopaperipörssikomitean *Consob*in julkaisemien kirjanpitosäännösten mukaisesti (24 päivänä helmikuuta 1995 annettu menettelyohje).

Fintecnan yksityistämisestä saatavat tuotot on arvioitu samansuuruisiksi kuin maksettu siirtoarvo selvitystilassa olevasta Iritecnasta. Tämä arvo on määritelty puolueettomien asiantuntijoiden arvioiden perusteella (FIP, Credit Merchant, KPMG, Morgan Stanley, Salomon Brothers).

IV

1. Tukien olemassaolon varmistaminen

Sen varmistamiseksi, onko edellä kuvattuihin toimenpiteisiin sisältynyt tukea, noudatetaan markkinataloudessa toimivan sijoittajan periaatetta arvioitaessa valtion/omistajan ja sille kuuluvien julkisten yhtiöiden välillä tapahtuneita pääomavirtoja. Tämä periaate on esitetty julkisista yrityksistä 28 päivänä heinäkuuta 1993 annetussa komission ilmoituksessa [1].

Tämän periaatteen mukaisesti, joka on suurelta osin vakiintunut yhteisöjen tuomioistuimen, oikeuskäytännössä ja komission noudattamassa käytännössä, pääomansiirrossa on kysymys tuesta silloin, jos yksityinen sijoittaja toimiessaan tavanomaisissa markkinatalousolosuhteissa ei olisi tehnyt kyseistä siirtoa.

Komissiolle annettujen tietojen perusteella ja edellä esitetyn mukaisesti Italian valtion sijoitukset Iritecnan rakennemuutokseen sen holdingyhtiön IRI:n kautta ovat kaikkiaan 4 490 miljardia liiraa.

Erillisistä, osittain jo tehdyistä pääoma-avustuksista on yhteenveto seuraavassa taulukossa:

	1991	1992	1993	1994	Yhteensä
Iritecnalle myönnetyt varat	186	433	471	3 400	4 490

Italian viranomaisten perusteluun, että toimintaan olisi käytetty vain IRI:n sisäisiä varoja ilman suoraa valtion pääoman käyttöä, komissio huomauttaa, että IRI on Italian valtiovarainministeriön kokonaan omistama teollinen holdingyhtiö. Sen vuoksi kaikki IRI:n päätökset sijoituksista tytäryhtiöihinsä ja kaikki saamatta jääneet sellaisten sijoitusten tuotot aiheuttavat vastaavanlaisen vajauksen tuotoissa, jotka IRI:n tulisi tilittää omistajalleen. Vaikka IRI:lle ei olisikaan kohdistettu pääoma-avustuksia Iritecnan rakennemuutosta varten, siitä aiheutuneet kulut on rahoitettu varoista, jotka muuten olisivat pienentäneet IRI-ryhmän kokonaistappioita tai olisivat hyödyntäneet valtio-omistajaansa osinkoina ja lisääntyneenä pääoman arvona. Itse asiassa IRI ei ole tuottanut mitään voittoa valtio-omistajalleen viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana, ja sen vuoksi varoja, jotka se on antanut tytäryhtiöidensä käytettäväksi, on pidettävä valtion varoina. Lisäksi IRI:n päätös pääomittaa Iritecnaa jatkuvasti huolimatta sen koko ajan huonontuneista tuloksista ja tilinpäätöksistä ei olisi voinut olla käytännössä mahdollista ilman sen julkisen osakkeenomistajan hiljaista tai nimenomaista hyväksymistä.

[1] EYVL N:o C 307, 13.11.1993, s. 3

Valtion koko sijoitus Iritecnan rakennemuutokseen ei tuota asiaankuuluvaa voittoa tulevaisuudessa. Pääomaavustukset vuosina 1991—1993 ennen yhtiön asettamista selvitystilaan on tehty selvästi ensimmäisten ja kaikkein kiireellisimpien rakennemuutostoimenpiteiden toteuttamiseksi. Nämä varat oli sijoitettu vain joidenkin Iritecnan tytäryhtiöiden selvitystilasta ja rakennemuutoksesta aiheutuvien menetysten kattamiseen ilman mitään toivoa tuoton saamisesta, huomioon ottaen Iritecnan koko ajan osoittama huono tulos niitä on pidettävä osana tapahtumia, jotka ovat johtaneet osakkeenomistajan päätökseen asettaa Iritecna selvitystilaan ja purkaa täysin sen liiketoiminnot. Yksikään yksityinen osakkeenomistaja ei olisi hyväksynyt näin huonoja tuloksia niin pitkään. Hän olisi aloittanut selvitystilamenettelyn tai perusteellisen rakennemuutoksen jo paljon aikaisemmin. Sen vuoksi on katsottava, että kysymyksessä on ollut tukien antaminen.

Selvitystilamenettelystä aiheutuvat tappiot ovat luonteeltaan itse asiassa tukea. Ne ovat vastuita, jotka osakkeenomistaja on taannut ja lopulta maksanut Italian siviililain 2362 artiklan nojalla sen jälkeen, kun yhtiö on asetettu vapaaehtoiseen selvitystilaan. Kyseinen takuu on ollut olemassa Iritecnan perustamisesta vuonna 1991 alkaen, kun taas yhtiö on jatkanut raskaiden tappioiden tekemistä koko kyseisen ajan. Näissä olosuhteissa yksityinen sijoittaja olisi yrittänyt rajoittaa vastuunsa heikentyvästä tytäryhtiöstä päättämällä asettaa sen selvitystilaan sinä hetkenä, kun ei enää voitu käytännössä odottaa yhtiön taloudellisen elinkelpoisuuden palautumista ja kun sen varojen ja vastuiden suhde oli vielä ylijäämäinen. Koska IRI ei valinnut sellaista järkevää toimintatapaa, vaan päätti vasta paljon myöhemmin asettaa Iritecnan vapaaehtoiseen selvitystilaan tappioiden ja velkojen poistamiseksi auttaakseen tällä tavoin sen Fintecnaan siirrettyjen toimintojen uudelleen aloittamista, kyseisistä toimista aiheutuneet kulut on katsottava tuen antamiseksi. Näissä kuluissa, yhteensä 3 400 miljardia liiraa, on otettu vähennyksenä huomioon IRI:lle Fintecnan myynnistä odotettavissa oleva tuotto.

Edellä esitetyn perusteella ja ottaen huomioon yhtiön ja sen toiminta-alan erityispiirteet komissio päättää, että 4 490 miljardin liiran kokonaissumma vääristää yhteisön sisäistä kauppaa ja se katsotaan sen vuoksi EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaiseksi valtion tueksi.

Osan tästä tuesta Iritecna on sijoittanut tytäryhtiöihinsä CMF Sudiin (nykyisin selvitystilassa) ja CMF:ään. Tämän tuen, joka on yhteensä noin 281 miljardia liiraa (mukaan luettuna 182 miljardia liiraa — osittain arvioon perustuvana — CMF Sudin selvitystilasta johtuvien vastuiden maksamiseksi), komissio on hyväksynyt maaliskuussa 1995 perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti (1).

Komissio katsoo lisäksi Italian viranomaisten tässä asiassa esittämien selvitysten perusteella, että IRI:n vastuut, joita voi syntyä Italsanità-yhtiötä vastaan kesken olevien oikeudenkäyntien seurauksena (ks. III osa 7.3 kohta), eivät ole valtion tukia, koska ne koskevat yhtiötä, joka ei ole koskaan toiminut markkinoilla eikä vääristänyt kilpailua.

2. Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille

Perustamissopimuksen 92 artiklan 2 ja 3 kohdassa mainitaan tietynlaisia tukia, jotka soveltuvat yhteismarkkinoille.

Toiminnan laatu huomioon ottaen perustamissopimuksen 92 artiklan 2 kohtaa ja 3 kohdan b alakohtaa ei voi soveltaa kyseisiin tukiin.

Ottaen huomioon ryhmittymän toimintojen ja sijaintipaikkojen moninaisuus ja se, ettei toimenpiteillä ole alueellista merkitystä, perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohtaan sisältyvä poikkeus voi tulla kysymykseen vain siltä osin kuin se koskee tietyn taloudellisen toiminnan kehityksen edistämiseen annettavaa tukea.

Kuten edellä on todettu, kyseiset toimenpiteet ovat ilmeisesti tukia, joiden nimenomainen tarkoitus on ollut mahdollistaa Iritecnan liiketoiminnan jatkuminen ja rahoittaa rakennemuutoshanketta yhtiön elinkelpoisuuden palauttamiseksi. Nämä toimenpiteet on tutkittava ja arvioitava asiaan kuuluvien erityisten sääntöjen osana.

Komission suhtautuminen vaikeuksissa olevien yhtiöiden tukeen rakennemuutosta varten on annettu 27 päivänä heinäkuuta 1994 yhteisön ohjeissa valtion tuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamista ja rakennemuutosta varten (2).

Mainitussa tekstissä komissio on korostanut, että on noudatettava tiukkaa lähestymistapaa arvioitaessa tämän kaltaisen tuen soveltuvuutta, koska muuten saatettaisiin turhaan päätyä siirtämään sosiaalisia tai tuotannollisia ongelmia jäsenvaltiolta toiselle, erityisesti siirtämällä epäoikeudenmukainen määrä rakenteellisista teollisuuden sopeuttamisesta ja siihen liittyvistä sosiaalisista ongelmista edelleen yrityksille, jotka tulevat toimen ilman tukea.

(1) Ks. III osan 1 kohdan taulukon alaviite sekä III osan 4 kohdan alaviite.
(2) EYVL N:o C 368, 23.12.1994, s. 12

Jotta komissio hyväksyisi tilapäisen tuen vaikeuksissa olevalle yritykselle, sen rakennemuutoksen on sen vuoksi täytettävä seuraava perusedellytys: sen on erityisesti palautettava kohtuullisessa ajassa yhtiön pitkäaikainen elinkelpoisuus; lisäksi se ei saa aiheuttaa kilpailun tarpeetonta vääristymistä; ja lopuksi sen on oltava suhteessa rakennemuutoksesta aiheutuneisiin kuluihin ja siitä koituviin hyötyihin. Jos nämä perusedellytykset täyttyvät, voidaan katsoa, että tuen vaikutukset eivät ole yhteisen edun kanssa ristiriitaisia perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa olevassa poikkeuksessa tarkoitetulla tavalla.

Tältä pohjalta komissio on tutkinut Italian viranomaisten toimittamat asiakirjat ja rakennemuutossuunnitelman ja ottanut siinä erityisesti huomioon tekijät, kuten yhtiön elinkelpoisuuden palauttamisen, sen kilpailuaseman kehittymisen markkinoilla, tuen suhteellisuuden rakennemuutokseen nähden ja tuen saajan osallistumisen rakennemuutossuunnitelman rahoitukseen sekä yhtiön yksityistämissuunnitelmat.

3. Elinkelpoisuuden palauttaminen ja yksityistäminen

Yleisenä sääntönä perusedellytyksestä on kaikille rakennemuutossuunnitelmille, että niiden täytyy palauttaa yhtiön pitkäaikainen elinkelpoisuus ja terveys kohtuullisen ajan kuluessa lähtökohtana sen tulevia toimintaolosuhteita koskevat todellisuuspohjaiset oletukset.

Kuten edellä on selostettu, Iritecnan rakennemuutos perustuu yhtiön jakamiseen kahdeksi eri yksiköksi, joista kummallakin on erityinen tehtävä. Ensimmäinen holdingyhtiö, Iritecna in liquidazione, on sellaisten yhtiöiden ryhmän johdossa, jotka on tarkoitus lähitulevaisuudessa purkaa tai asettaa selvitystilaan, ja sen vuoksi elinkelpoisuusarvio on tarpeen.

Toinen holdingyhtiö, Fintecna, on vähäisellä henkilöstöllä toimiva rahoitusyhtiö, jonka tehtävänä on mahdollistaa ja hoitaa Iritecnalta haltuunsa ottamien yhtiöiden lopullinen yksityistäminen. Tämä holdingyhtiö toimii jo täysin rakenteeltaan uudistettuna.

Kyseisten tuotannon alojen erityisluonne vaikeuttaa niiden voimavaroja ja yksittäisiä niiden toimintaan puuttumisia koskevaa tarkkaa suunnittelua, koska yhdenkin urakan saaminen voi muuttaa täysin yhtiön aseman ja näköalat. Suunnitelma vaikuttaa kuitenkin järkevältä ja antaa hyvät mahdollisuudet saada Fintecna palautetuksi elinkelpoiseksi. Lukuun ottamatta moottoritiealaa, joka ei tarvitse rakennemuutosta, eri liiketoiminta-alat on järjestetty uudelleen, tappiota tuottavat toiminnot on poistettu ja henkilöstön määrä on kauttaaltaan sopeutettu. Joissakin tapauksissa rakennemuutos jatkuu, ja se pitäisi saada päätökseen vuoden 1995 aikana. Rakenteeltaan uudistetut yhtiöt voivat tukeutua riittävään määrään olemassa olevia tilauksia, jotka takaavat alkuvaiheen tuotannon ja tuotot.

Fintecnan eri alojen taloudellista tulosta ajalla 1995—1997 koskevat arviot on annettu komissiolle. Nämä luvut osoittavat, että todellista voitollista tulosta odotetaan jo vuodelle 1995 ja että hyvätasoinen voitto saavutettaisiin vuoteen 1997 mennessä. Nämä myönteiset tulokset perustuvat suureksi osaksi sisäisten toimintojen järkeistämis- ja parannustoimenpiteisiin ilman, että niiden pohjana olisi tuleva kokonaisvaltainen toimintojen tai myynnin kasvu, johon Fintecna ei itse voisi vaikuttaa.

Lisäksi Italian viranomaiset ovat sitoutuneet yksityistämään eri alat lähivuosien aikana. Tällä hetkellä tytäryhtiöt ovat yksityistämisen eri vaiheissa:

— Italimpianti on pitkälle edistyneessä yksityistämisen vaiheessa, sen myynti on odotettavissa vuoden 1995 loppuun mennessä;

— Italstraden ja Condotten (rakennusala) myynti on aloitettu yhteistyössä Banca di Roman kanssa; markkinatutkimusta tehdään mahdollisten ostajien tai liikekumppaneiden etsimiseksi;

— Autostradesta on suunniteltu tehtäväksi myyntitarjous osakemarkkinoilla, mikä toteutetaan sen jälkeen, kun edellä mainitut oikeudelliset säännökset ja hallinnolliset määräykset on hyväksytty (ks. III osan 3 kohta);

— Aeroporti di Roman kohdalla on Autostraden kaltaisia oikeudellisia ja hallinnollisia ongelmia, jotka on ratkaistava ennen kuin sen yksityistämismenettely voi alkaa (ks. III osan 7.1 kohta);

— konsultointisuunnittelun tuotannonalaan kuuluvat yhtiöt joko lopettavat toimintansa lähivuosina (Servizi Tecnici) tai ne liitetään mahdollisesti Autostraden myyntiin (Spea).

Sitoutuminen täydelliseen ja lopulliseen Fintecnan liiketoiminnan lopettamiseen on Italian hallituksen yleisen yksityistämisohjelman mukaista. Se on myös vahvistettu IRI:n komissiolle toimittaman velkajärjestelysuunnitelman yhteydessä, joka on Italian hallituksen ja komission heinäkuussa 1993 tekemän sopimuksen määräysten mukainen. Komissio seuraa tämän suunnitelman toteuttamista säännöllisesti annettavien kertomusten sekä IRI:n ja Italian hallituksen edustajien kanssa järjestettävien kokousten perusteella.

Yksityistämispäätös johtaa lopulta siihen, että yhtiö ei jatka etuoikeutettua tukeutumistaan julkiseen apuun, koska sen nykyiset suorat yhteydet valtioon katkeavat lopullisesti. Näissä olosuhteissa yhtiön lopullisen elinkelpoisuuden varmistaminen riippuu uudesta omistajasta ilman valtion antamaa lisäapua.

4. Yhtiön kilpailuaseman kehittyminen markkinoilla

Lisäedellytyksenä rakennemuutostuen sallimiselle on toteutettava toimenpiteitä kilpailijoihin kohdistuvien mahdollisten kielteisten vaikutusten rajoittamiseksi. Muussa tapauksessa tuki olisi yhteisen edun kanssa ristiriitaista eikä siihen voi soveltaa perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaista poikkeusta. Tuotannonaloilla, joilla on rakenteellista ylituotantoa, tämä toteutetaan vähentämällä peruuttamattomasti yhtiön tuotantokykyä. Yleisemmin sanoen rakennemuutos ei saa vahvistaa yhtiön kilpailuasemaa markkinoilla kilpailijoiden edut huomioon ottaen epäoikeudenmukaisella tavalla.

Kuten edellä on todettu, kyseisten tuotannon alojen erityinen luonne vaikeuttaa arviointia jonkin muuttujan, kuten tuotantokyvyn, perusteella. Yritysten välillä on kuitenkin laajaa kilpailua sekä yhteisön että maailman laajuisesti, ja valtion tuen myöntämisellä saattaa olla huomattava vaikutus tähän kilpailuun. Sen vuoksi on tarpeen arvioida Fintecnan rakennemuutoksen jälkeistä kilpailuasemaa.

Suunnitelmaan sisältyy huomattavia pyrkimyksiä supistaa ryhmittymän toimintoja kaikilla tappiota tuottavilla tuotannonaloilla. Kaikki sivutoiminnot myydään tai poistetaan selvitystilan avulla, ja Fintecnaan siirrettyjä keskeisiä toimintoja supistetaan ratkaisevasti sekä rajoitetaan ne sellaisiin aloihin, joiden osalta yhtiöllä on olemassa vahva liiketoiminnallinen kokemus ja runsas tilauskanta tulevien vuosien toiminnan pohjaksi.

Ilman moottoritiealaa koko ryhmittymä supistuu alle puoleen alkuperäisestä liikevaihdon osalta (−60 %) ja vielä enemmän henkilöstön osalta (−70 %). Vaikka otettaisiin huomioon vain järkeistämistoimet, hylätyt ja selvitystilalla poistetut toiminnot, jotka lopuksi häviävät markkinoilta, vähennys (arviolta 35 %) on huomattava ja sen vaikutus selvästi kilpailun kannalta myönteinen.

Erityisesti henkilöstön määrän supistaminen on erittäin tärkeätä kyseisellä tuotannon alalla. Yhtiöiden tuotanto riippuu sen työvoimapohjasta, jonka määräämiä tekijöitä ovat työntekijöiden lukumäärä sekä tiedollinen ja taidollinen osaaminen. Tämän tekijän merkittävä supistaminen yhdessä vastaavan liikevaihdon laskun ja hylättyjen toimintojen suuren määrän kanssa — kokonaisten yhtiöiden lakkauttamisten vuoksi — osoittaa selvästi, että yhtiön markkinaosuus on pysyvästi pienentynyt.

Edellä esitettyjen huomioiden perusteella komissio katsoo, että Iritecnan rakennemuutos ja Fintecnan lopullinen kilpailuasema markkinoilla eivät vaikuta kilpailuun yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

5. Tuen suhteesta rakennemuutokseen

Kuten Italian hallituksen ja Iritecnan toimittamista tiedoista ilmenee, IRI:n pääoma-avustukset vuosien 1991—1993 aikana on käytetty yhtiöiden lopettamisen ja selvitystilamenettelyjen sekä omaisuusarvojen alentamisen seurauksena syntyneiden tappioiden kattamiseen. Myös Iritecnan selvitystilasta koituvien ja selvitystilaan liittyvästä rahoitussuunnitelmasta johtuvien tappioiden kattaminen määritellään liittyväksi suoraan toimintojen lopettamis- ja rakennemuutostoimenpiteisiin.

Sen vuoksi myönnetyn tuen ei arvioida tuottaneen yhtiölle ylimääräisiä varoja, joita olisi voitu käyttää aggressiivisen, markkinoita vääristävien ja rakennemuutokseen liittymättömien toimien suorittamiseen eikä uusien rakennemuutoksen kannalta tarpeettomien sijoitusten rahoittamiseen. Fintecnaan siirrettyjen velkojen määrä huomioon ottaen sen rahoituskulujen taso ei vähene kohtuuttomasti.

Komissio katsoo myös, että Fintecna ei saa veroetuja tappioista, jotka katetaan tuesta rahoitettavalla velkojen anteeksiantomenettelyllä.

Tuen saajan todetaan osallistuvan huomattavassa määrin rakennemuutossuunnitelman rahoitukseen sijoittamalla uudelleen Fintecnan yksityistämisestä saatavat tulot, jotka on arvioitu samansuuruisiksi kuin Fintecnan niistä selvitystilassa olevalle Iritecnalle maksama siirtohinta. Tämä arvio vaikuttaa kohtuulliselta ja tulee hyvin todennäköisesti toteutumaan. Näin on ensinnäkin sen vuoksi, että arvo perustuu riippumattomien asiantuntijoiden arvioihin. Toiseksi yli 90 prosenttia näistä tuloista saadaan myymällä Autostrade-yhtiö sekä 40 prosentin omistusosuus yhtiöstä Aeroporti di Roma. Kumpikin näistä yhtiöistä on tuottanut voittoa ja saanut lisäetua liiketoimintansa suhteellisen suojatusta luonteesta toimiessaan yleisen käyttöoikeussopimuksen nojalla yleisölle palveluja tarjoavana yksikkönä.

Rakennemuutossuunnitelman hyväksymisen edellytykseksi katsotaan Italian viranomaisten sitoutuminen Fintecnan myymiseen kohtuullisen ajan kuluessa. Ilman myyntiä ja vastaavaa tuottoa, jolla IRI voi vähentää selvitystilassa olevan Iritecnan velkoja, tuen saajan osallistumista suunnitelman rahoittamiseen ei tapahdu. Yksityistymiseen johtava myynti varmistaa myös paremmin yhtiön elinkelpoisuuden eli sen tulevan toiminnan normaalin tuottotason.

Lopuksi komissio toteaa, että arvio selvitystilasta lopullisesti koituvista kuluista, 3 400 miljardia liiraa, on epävarma ja voi muuttua selvitystilamenettelyn aikana. Komissio arvioi kuitenkin, että ottaen huomioon Iritecna/Fintecnan markkinaosuuden supistamisen tärkeyden näiden kulujen kasvu jopa 15 prosentilla 3 400 miljardista liirasta ei vaikuta sen myönteiseen arviointiin tässä asiassa.

6. Seuranta ja kertomukset

Uudelleenjärjestely- ja selvitystilasuunnitelman toteuttaminen edellyttää komission seurantaa. Tätä varten Italian viranomaisten on toimitettava säännöllisin väliajoin kertomukset, joissa esitetään yhteenveto rakennemuutoksen, selvitystilamenettelyn ja yksityistämisohjelman edistymisestä.

Komissiolla on myös tilaisuus seurata suunnitelman toteuttamista säännöllisissä kokouksissa, joita sillä on Italian viranomaisten kanssa Italian hallituksen ja komission välillä heinäkuussa 1993 tehdyn sopimuksen mukaisen seurantamenettelyn puitteissa,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Iritecnalle annettu tuki, jota tämä päätös koskee, eli vuodesta 1991 vuoteen 1993 annetut pääoma-avustukset yhteensä 1 090 miljardia liiraa ja odotettavissa olevat Iritecnan selvitystilasta koituvat lopulliset kulut 3 400 miljardia liiraa, samoin kuin mahdollinen viimeksi mainitun määrän kohoaminen enintään 15 prosentilla, mikä saattaa tapahtua rakennemuutossuunnitelman meneillään olevassa toteuttamisvaiheessa, täyttää 27 päivänä heinäkuuta 1994 annetut yhteisön ohjeet valtion tuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamista ja rakennemuutosta varten. Kyseiseen tukeen ei sen vuoksi sovelleta perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrättyä kieltoa EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaisena yhteismarkkinoille soveltuvana tukena, jos 2—5 kohdassa ja 2 artiklassa määrätyt edellytykset on täytetty.

2. Tukea saavan yrityksen on toteutettava kaikki komissiolle annetussa Iritecna/Fintecna-ryhmän selvitystilamenettelyä, uudelleenjärjestelyä ja yksityistämistä varten laaditussa ohjelmassa edellytetyt toimenpiteet.

3. Italian on noudatettava sitoumustaan Fintecnan ja/tai sen tytäryhtiöiden yksityistämisestä komissiolle toimitetun aikataulun mukaisesti sekä Italian hallituksen ja komission välillä heinäkuussa 1993 tehdyn seurantasuunnitelman osana komissiolle toimitetun IRI:n velkojen vähentämistä varten laaditun rahoitussuunnitelman mukaisesti. Tämä yksityistäminen on toteutettava joka tapauksessa kohtuullisen ajan kuluessa.

4. Iritecna ja Fintecna -ryhmien yhtiöiden ja omaisuusarvojen myynnistä saatu tuotto, vaikka se ylittäisi komissiolle annetussa suunnitelmassa ennakoidun määrän, käytetään kokonaan hyväksytyllä tuella katettavaksi tarkoitetun velkamäärän pienentämiseksi. Sitä ei käytetä lisätukeen johtavalla tavalla sijoituksiin muiden ryhmään kuuluvien ja vaikeuksissa olevien, vielä myymättä olevien yhtiöiden hyväksi.

5. Ei saa rahoittaa valtion lisätuella yksityistämistä. Sen on oltava avoin kaikille asiasta kiinnostuneille osapuolille ja ilman ehtoja.

2 artikla

1. Italia toimii täysin tämän päätöksen seurantaa varten laaditun seuraavan järjestelyn mukaisesti:

a) antaa komissiolle puolivuosittain kertomukset, joihin sisältyy erityisesti:
   — selvitystilamenettelyn edistyminen sekä selvitystilassa olevan Iritecnan kulloistakin taloudellista asemaa ja sen omaisuusarvoja ja myytäviä tai lakkautettavia tytäryhtiöitä koskevat eritellyt tiedot;
   — Fintecnan ja/tai sen tytäryhtiöiden rakennemuutoksen ja yksityistämisen edistyminen;
b) ilmoittaa komissiolle hyvissä ajoin Fintecnan ja sen tytäryhtiöiden yksityistämismenettelyn päävaiheista.

2. Ensimmäisessä kertomuksessa esitetään selvitystilassa olevan Iritecnan taloudellinen tilanne 31 päivänä joulukuuta 1994, ja se on toimitettava komissiolle 30 päivään heinäkuuta 1995 mennessä. Seuraavat kertomukset on toimitettava kuuden kuukauden välein alkaen 31 päivästä joulukuuta 1995, ja niissä on oltava taloutta koskevat luvut ajantasaistettuna kuutta kuukautta aikaisemmalle tilanteelle.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu Italian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 7 päivänä kesäkuuta 1995.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen